

Особливості розвитку законодавства про медичне страхування у Центральній та Східній Україні на початку ХХ ст.

Розглядаючи проблеми розвитку медичного страхування у Центральній та Східній Україні у ХІХ – на початку ХХ ст., потрібно звернутися до положень, що охоплювали соціальну сферу, оскільки за часів існування монархії терміну «медичне страхування» не існувало. Саме соціальне законодавство, яке регулювало правовий статус робітників підприємств, стало передумовою становлення в країні системи медичного страхування населення.

Починаючи із середини ХІХ ст., в Росії відбулося реформування промисловості, а це, у свою чергу, вплинуло на створення системи соціального захисту робітників підприємств. Науковці при дослідженні проблем становлення медичного страхування зазначають, що перший етап розвитку починається з реформ імператора Олександра ІІ. Система соціального забезпечення, яку було створено наприкінці ХІХ ст. на початку ХХ ст., вимагала внесення докорінних змін. При цьому вона певним чином розв'язувала питання надання лікарської допомоги населенню. Тому, можна вважати кінець ХІХ ст. першим етапом становлення вітчизняної системи медичного страхування. Другий етап характеризується створенням допоміжних кас, які збирали з працівників необхідні внески, що згодом витрачались на лікування хворих. Вони отримували пенсію у зв'язку з хворобою, користувалися медичною допомогою за рахунок залізничних підприємств[1, с.28].

Слід зазначити, що крім промислових підприємств, на яких було створено систему соціального забезпечення працівників, у 60-х роках ХІХ ст. запроваджувалася земська медицина. Завданням земських лікарів було подбати про стан здоров'я селян, але рівень надання медичної допомоги у сільській місцевості залишався низьким, а населення впродовж століть користувалося послугами народних цілителів та знахарів [2, с.190]. У зв'язку з цим лікарі намагалися лікувати хворого безкоштовно, оскільки селяни не мали змоги оплачувати своє лікування. Т. Сорокіна вказує, що встановлення хоча й мінімальної плати за лікування призводило до того, що селяни нехтували зверненням до лікаря, внаслідок чого збільшувався ризик небезпечних захворювань[3, с.8]. Враховуючи той факт, що на початку ХІХ ст. селяни були безправними, проведення необхідних реформ у 1860-ті рр. і гарантування їм необхідного медичного обслуговування було доволі прогресивним заходом.

У 1903 р. Уряд приймає правила про винагороду громадян, які потерпіли від нещасного випадку, робітників і службовців, а також членів їх сімей, на підприємствах фабрично-заводської, гірничої та гірнично-заводської промисловості. Даний нормативний акт встановлював обов'язок роботодавця сплатити винагороду працівнику в разі нещасного випадку. Стаття 44 даних правил передбачає, що власник підприємства, який не виконує відповідні положення з виплати грошової компенсації, зобов'язаний виплатити додаткову винагороду за пропущений строк[4]. Це дозволило гарантувати соціальні права робітникам та покращити їх фінансове становище.

Наступним етапом розвитку соціального захисту у цій площині стало прийняття у червні 1912 р. пакету законів, направлених на покращення рівня соціального становища робітників підприємств, оскільки на заводах він залишався незадовільним. Це пов'язано з невиконанням власниками норм законодавства, нехтуванням вимог щодо сплати відповідної винагороди, незадовільним медичним обслуговуванням тощо.

Слід зазначити, що в середині 60-х рр. ХІХ ст. законодавчі положення у соціальній сфері регулювали тільки статус робітників гірничих підприємств, а закон 1912 р. розповсюджувався на підприємства фабрично-заводської промисловості, включаючи підприємства транспорту. Окрім цього, 23 червня 1912 р. вийшов закон про страхування робітників від нещасних випадків, ст.4 якого зазначає, що всі особи, зайняті роботами або службою на підприємстві, мають бути застраховані від нещасних випадків[5].

Таким чином, система медичного страхування, яку було впроваджено на початку ХХ ст., мала свої переваги, що дозволило працівникам відчутися наявність певних соціальних

гарантій, відповідно до яких робітники та члени їх сімей отримували медичну допомогу та винагороду у разі необхідності. Але дана соціальна політика була згорнута внаслідок революційних подій, які відбулися у лютому 1917 р.

Список використаних джерел

1. Дегтярев Г.П. Медицинское страхование в России / Г.П. Дегтярев // Медицинское страхование. – 1992. – № 1. – С. 27-31.

2. Артеменко Н.А. Историко-генетический анализ деятельности врачей в системе первичной медицинской помощи / Н.А. Артеменко, Т.Л. Петрище // Вестник ВГМУ. – 2012. – № 2. – Т.11 – С. 189-199.

3. Сорокина Т.С. Земская медицина – приоритет России / Т.С. Сорокина // Земский врач. – 2010. – № 1. – С. 7-10.

4. Правила «О вознаграждении потерпевших вследствие несчастных случаев рабочих и служащих, а равно членов их семейств в предприятиях фабрично-заводской, горной и горнозаводской промышленности» от 2 июня 1903 года [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.hist.msu.ru/ER/Etext/1903.htm>.

5. Высочайше утвержденный одобренный Государственным советом и Государственной думой Закон «О страховании рабочих от несчастных случаев» от 23 июня 1912 года [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.hrono.info/libris/stolypin/stpn1_69.html.